

Wipneus

Een jongeman met poëtische aspiraties wilde mij raadplegen teneinde te vernemen welke 'keuzes' ik op zijn leeftijd gemaakt had, want hij had het plan opgevat, verklaarde hij, door middel van gedichten in zijn onderhoud te voorzien. Ik kon hem alvast verzekerden dat dat een onverstandige keuze was. Verder zette zijn vraag me aan het denken. Ik weet niet meer voor welke keuzes, indien al, ik me bijna een halve eeuw geleden gesteld zag. Volgens mij kun je wel besluiten of je rode of witte wijn wilt drinken (of jonge of oude genever zo u wilt) – ik heb dat ook veelvuldig gedaan –, maar niet welke loop je leven zal gaan nemen. Als je eenmaal 'gekozen' hebt, komt er van alles tussenbeide, waardoor het leven wendingen neemt die je in het geheel niet had voorzien.

De existentialisten (Sartre en zo, weet u nog?) oordeelden dat alles wat iemand overkwam zijn eigen schuld was, als gevolg van een gemaakte keuze. Dat we hier met een onzinnige gedachtegang te maken hebben, lijkt me zonneklaar; op welke wijze was Anne Frank voor haar lot verantwoordelijk?

Wat mij betreft zou het voor de hand gelegen hebben dat ik bijvoorbeeld een wetenschappelijke carrière gevolgd had, en daarnaast gedichten had geschreven; dat is in Nederland de gebruikelijke gang van zaken. Over de 'bohemians' die zich louter aan de kunst wilden, en vervolgens, vanwege de daarmee gepaard gaande grote psychische spanningen, de hele dag in het café zitten, oordeelt

“Ik heb er nooit bewust voor gekozen dichter te worden

de goegemeente veelal enigszins meewarig. In het beste geval wordt iemand wat hij in diepste zin altijd al was. Ik heb er nooit bewust voor gekozen dichter te worden; het dichterschap overkomt je. *Poeta nascitur, non fit*, een dichter wordt geboren, niet gemaakt. Daar is niets aan te doen, en er komen nog verscheidene dingen bij die je niet zelf in de hand hebt. Zo heb ik bijvoorbeeld wel eens bedacht dat ik, indien mij een wipneus beschooren was, heel andere gedichten zou hebben geschreven, of geen.

Het geldt natuurlijk niet voor u, lezer, maar poëzie wordt te onzert maar mondjesmaat genoten. Het blijft een tijdverdrift voor 'enkele fijne luyden', en van verzen maken kun je niet bestaan. Daar staat tegenover dat gedichten veel langer voortleven dan proza: wij kennen poëzie van meer dan tweeduizend jaar oud, terwijl romans uit vervlogen tijden, met uitzondering misschien van *Don Quijote*, grotendeels zijn kortstondige en nooddriftige verblijf op aarde evenwel een schrale troost.

Ik heb wat dat betreft nog geluk gehad. Mijn bundels halen aanzienlijke oplages, zij het dat ook die op zichzelf bij lange na niet genoeg zouden zijn om het hoofd boven water te houden. Toen Matthijs van Nieuwkerk in zijn veelbekeken kletsprogramma eens opgetogen deed over het aantal verkochte exemplaren, moest ik hem erop wijzen dat hij bij een dergelijk cijfer terstond zou worden ontslagen.

Om terug te komen op de dichterlijke jongeling, hij bleek vervuld van heilig vuur, maar oogde overigens zo zorgwekkend gezond en sportief dat ik aangaande zijn letterkundige loopbaan mijn hart vasthoud.

2019 is het jaar van Dolf Verlinden. In ieder geval voor Verlinden zelf. Werk van de kunstenaar is op het moment te zien in het gebouw van de Gasunie in Groningen – helaas alleen voor medewerkers, gasten en genodigden – en in de Oekraïense hoofdstad Kiev, voor wie in de buurt is. Begin april verschijnt een boek over Verlinden en zijn werk, *Veld verkennen* geheten, en begint onder de titel *Dolf Verlinden* een 'solo' in het Groninger Museum. In de tentoonstelling staat het thema centraal dat Verlinden al tien jaar bezighoudt: ruimte.

„Wie dacht dat het veld van de abstracte kunst al verkend was, heeft het mis”, zei Groninger Museum-directeur Andreas Blühm, refererend aan de titel van boek en expositie. „Dolf Verlinden verrijkt ons met nieuwe beelden en inzichten.”

Veel abstracter dan het werk van Verlinden (Schiedam, 1960) wordt het niet. Hij maakt éénkleurige ('monochrome') doeken, door anderskleurige lijnen of vlakken in (rechte of hellende) vlakken verdeeld. Soms een aantal rondjes of stippen, die op het oog willekeurig maar bij nadere bestudering toch nauwkeurig op het vlak zijn gezet. Tegenwoordig is hij met de randen van het kunstwerk bezig: lijnen en vlakken lopen naar buiten door.

In zijn atelier in de Groningse binnenstad toont hij een geel schilderij, door zwarte lijnen in vlakken verdeeld. Bovenop en links zijn twee tot buiten het frame lopende latjes bevestigd. „Die gaan de ruimte in, ontkennen het kader, kun je zeggen.”

Bij een ander werk (*In gesprek met Mondriaan*) staan drie losse latjes, wit, geel en rood, tegen de onderkant van het doek aan op de grond. Dat vond het museum niet handig: iemand kan ze omver trappen. Moesten ze er niet iets omheen zetten? Nee: „Trap maar om. Ik wil het contact tussen kijker en kunstwerk niet in de weg staan.” Verlinden heeft drie reservelatjes, voor het geval dat.

Waarom de lijnen lopen waar ze

lopen, en niet ergens anders, die vraag is lastig te beantwoorden. „Een schilder ziet: zo klopt het. Dit is de compositie. Het ene roept het andere op.” Een onbeschilderd doek is wit en leeg. Perfect eigenlijk. „Als je begint, veroorzaakt je alleen maar problemen.” Een vlak, een vlek. Hoe verhouden ze zich tot elkaar, tot het geheel? „Het schilderij stelt vragen.” Als het 'tot rust komt', is het bijna af.

In het verlengde van de vorige ligt de vraag wat het betekent. Moeten wij iets begrijpen? Ook dat is lastig. Verlindens werk heeft een 'emotionele lading', zegt hij. Het heeft met 'zuivere' verhoudingen te maken, de Gulden Snede. Hij kan dingen zeggen als: „Dit donkere hier doet het.” Dat die lijnen elkaar nét niet raken. Het toeval doet mee. Vegen, strepen en achtergebleven kwasthaartjes ook. „Zolang het aanvaardbaar is, is het oké.”

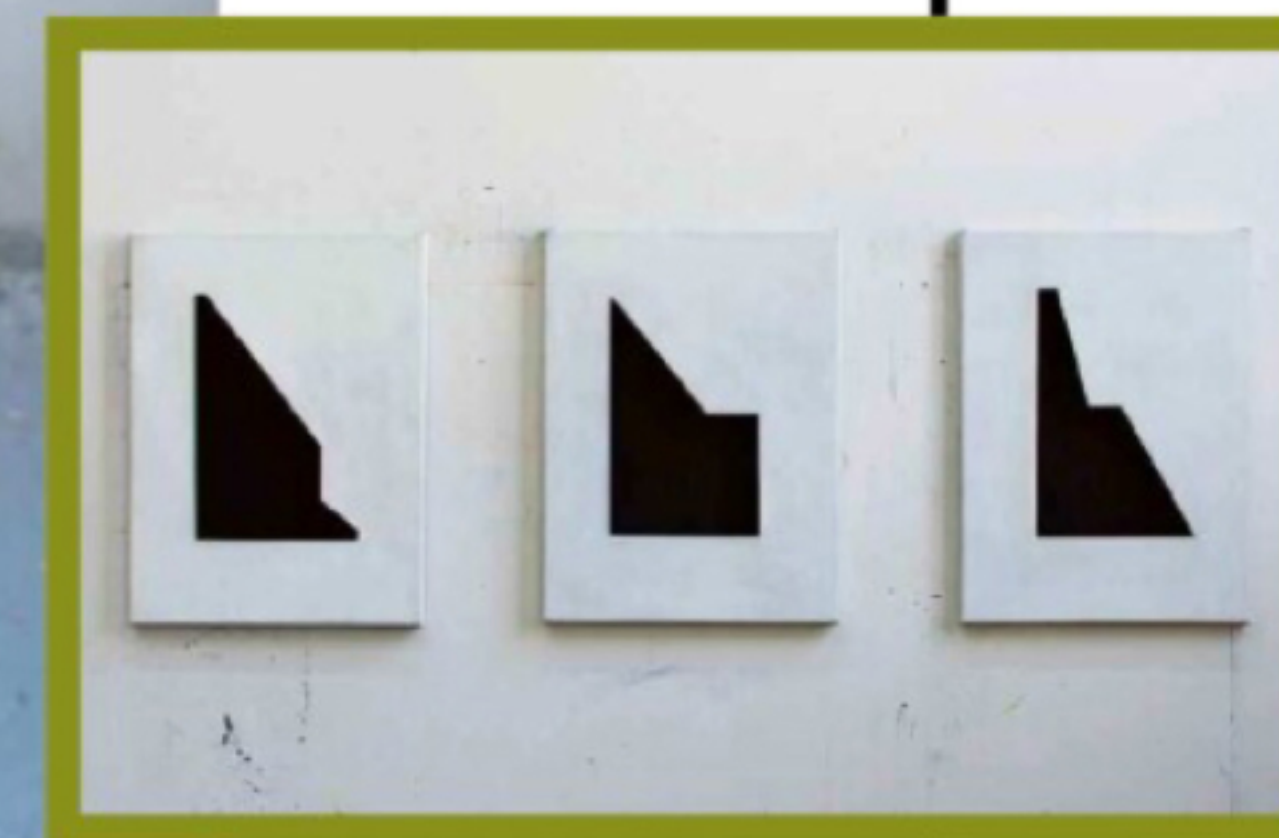
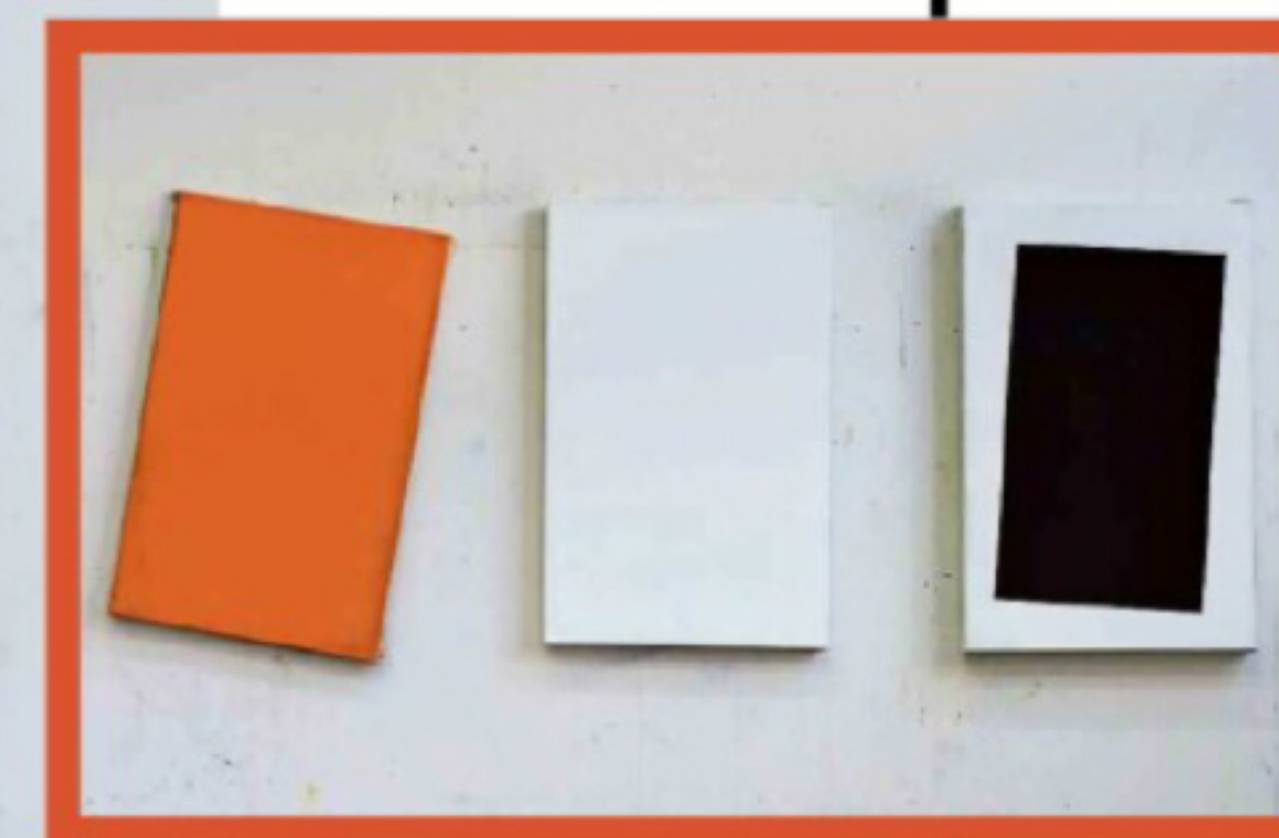
Hij had een doek helemaal geel geschilderd en vond dat al zó geslaagd dat hij geen zin meer had om 'dat nog te gaan vernakken'. Soms gaat een schilderij waarmee hij 'goeie momenten heeft gehad' de verkeerde kant uit. Dan is er 'geen reddend meer aan' en gaat het mes erin. „Maar je kunt niet voorzichtig zijn. Je moet altijd tot het uiterste gaan.”

Sinds Verlinden in 1984 afstudeerde aan Academie Minerva, woont en werkt hij in de stad Groningen, waar hij geen onbekende is in het culturele leven. Zijn vrouw Roos Custers is een centrale figuur in literaire kringen in de stad. Samen beginnen ze de werkdag met een stevige wandeling rond de Groningse diepen. In de zomer rijden ze met een stadsformaat Peugeot naar Oekraïne, tot bij Odessa aan de Zwarte Zee, bakermat van schrijffkanon Isaak Babel. In kernrampspookstad Tsjernobyl ratelt de geigerteller: hier even doorrijden.

In pogingen om het werk van Verlinden te duiden vallen termen als minimalisme of ZERO, een kunststroming uit de jaren vijftig, zestig. De persoonlijkheid van de

Tentoonstellingen in het Groninger Museum, in het gebouw van de Gasunie en in Kiev, en ook nog een boek. 2019 is het jaar van kunstenaar Dolf Verlinden.

Bert Nijmeijer

Onder: *Triptiek oranje-zwart*.
Helemaal onder: *Architectuur cut-outs*.

Links: *De seizoenen*
FOTO BEN VULKERS

Groninger Museum,
solotentoonstelling
Dolf Verlinden, 5 april
t/m 1 september
Dolf Verlinden.
Veld verkennen verschijnt in april bij Uitgeverij kleine Uil.

Dolf Verlinden (achter hem *Crippled symmetry V*): „Mijn werk heeft een emotionele lading.” FOTO ROOS CUSTERS

Veel abstracter wordt het niet

kunstenaar moest achter de abstractie verdwijnen. Het is het niet helemaal. Er zit nog genoeg Verlinden in zijn doeken. Zo kun je er, als je goed kijkt, het Hogeland in zien, waar hij veel wandelt met Roos. Niet in 'herkenbare elementen'. Misschien in 'snijdende lijnen' of 'eindelooheid'.

Je kunt het niet niet snappen (er valt niets te snappen). Wat niet wil zeggen dat je een beetje met de

handen op de rug kan gaan staan loeren. „De kijker moet het afmaken.” Die moet (of mag: niets moet) zich iets van zijn relatie tot het kunstwerk realiseren. „Dan pas is er iets gebeurd.” Het houdt niet op bij het ding aan de muur.

In de Gasunie hangt het werk dat Verlinden maakte tot 2012. Het Groninger Museum toont zijn productie van na dat jaar. In het 'kanteljaar' 2012 maakte hij zijn

Kantelmoment, series van vellen papier of panelen waarop een blauwe rechthoek stap voor stap een omwenteling van 360 graden maakt. Hij wordt kleiner (anders past het niet op het vel) en weer groter. Alleen het volledig blauwe vlak ontbreekt. Let daarop: „Wat ik niet schilder, is wat ik wil laten zien.”

Er hangt één *Kantelmoment* in de Gasunie. Een ander bewaart hij

in vier kisten op het atelier, 96 paneeltjes, in volgorde. Een interessante vraag is of het nu nog steeds kunst als niemand het ziet? Hij heeft erover gedacht de kisten dicht te schroeven: dat je het je alleen maar moet voorstellen. Ja: een hele tentoonstelling met het werk nog in dozen en dozen. Alles zeggen door niets te laten zien. Dat zou mooi zijn.

COLOFON

Eindredactie Marja Boonstra, Gerda Dauma, Wiebe van der Hout, Roel Snijder (chef), Janna Zuiderveld
Vormgeving Erik Hilverda, Simon Winter
Telefoon cultuurredactie
050 - 5844227
E-mail kunst@dvh.nl